

Mikä kasvumalliksi Intialle?

Erkki Liikanen

Raghuram G. Rajan ja Rohit Lamba,
Breaking the Mold: India's Untraveled Path to Prosperity.
Princeton University Press 2024, 336 sivua.

Kun puhuja on huolellisen analyysin jälkeen esittänyt historiallisesta kriisistä hämmentävän ja muista poikkeavan yhteenvedon, jonka aika on osoittanut oikeaksi, se ei unohdu.

Kahdesti olen ollut sellaisen kuulemassa. Vuonna 1988 Max Jakobson esitti Eduskunnan ulkoasianvaliokunnan juhlassa arvion, että jos Itä-Saksa demokratisoituu, DDR:stä ei jää jäljelle mitään. Oli kyseessä Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan 60-vuotisjuhla. Lopun tiedämme. Muuri murtui. Vuonna 1989 Saksa yhtenäistyi.

Vuonna 2006 keskuspankkien huippupah-tuman, Jackson Hole symposiumin, aiheena oli Alan Greenspanin aikakausi. Silloinen IMF:n pääekonomisti Raghuram Rajan oli saanut aiheeksi: Onko finanssikehitys tehnyt maailman riskialttiimmaksi? Rajan vastasi kysymykseen kolme kertaa kyllä, Kanta oli täysin ajan valtavirran vastainen ja poikkeuksellinen myös ekonomistien piirissä. Mutta historia osoitti Rajanin analyysin oikeaksi.

Nyt Raghuram Rajan on yhdessä Rohit Lamban kanssa kirjoittanut teoksen Intiasta otsikolla: *Breaking the Mold: India's Untraveled Path*

to Prosperity. Molemmat ovat akateemisia tutkijoita. Rohit Lamba on nuorena professorina Cornellin yliopistossa, ja Rajan on taas ollut jo pitkään Chigacon yliopiston kauppakorkeakoulussa, *The University of Chicago Booth School of Business.*

Intia ei ole pieni eikä helppo aihe. Kirjoittajat lainaavat aluksi Joan Robinsonia: ”Mitä tahansa voitkin oikeutetusti sanoa Intiasta, päinvastainen on myös totta”. Intia on väestöltään maailman suurin kansakunta. Se ohitti juuri Kiinan. Kansantuotteen osalta se juuri ohitti Britannian. Nykyisellä kasvuvauhdilla Saksa ei ole kaukana, sitten on edessä Japani.

Kiinan vientiin ja tehdasteollisuuteen nojaava kasvutarina on kaikkien mielessä. Kirjoittajien viesti on, ettei tuo tie ole enää Intian käytettävissä. Kiina hyötyi Yhdysvaltoihin ja muihin kehittyneisiin maihin verrattuna halvasta työvoimasta. Kiina ja muut ovat jo kilpailleet teollisen tuotannon voitot alas noilla keinoilla. Tässä suunnassa ei ole enää tilaa eikä Intian kannata sinne ahtautua.

Sen sijaan teknologia avaa uusia mahdollisuuksia palvelujen suoralle viennille tai korkeaa ammattitaitoa vaativaan teollisuuteen liittyvän palvelun viennille. Siellä on Intian mahdollisuus. He esittävät siitä muutamia esimerkkejä, yhden hypoteettisen ja joitakin jo käytännössä olevia.

Hypoteettinen esimerkki on kauppakorkeakoulu, joka voi tarjota suoraan korkean arvonlisän tuotteita maailmalle jo lähitulevaisuudessa.

Käytännön esimerkit korostuivat koronapandemian aikana. Ammatilliset ja konsultointipalvelut ovat kasvaneet nopeasti. Pitkään ovat jo kasvaneet teollisuustuotteisiin upotetut palvelut. Monilla yhtiöillä on Intiassa kasvavia tutkimus- ja tuotekehitysyksiköitä. Ne edustavat 40 % koko maailman tutkimuskeskuksista ja kasvuvauhti on ollut nopea.

Intian suuri ongelma Rajanin ja Lamban mukaan on ali-investointi koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Näitä palveluja ei myöskään voida tehdä ja tuottaa keskitetysti ja keskusvaltion tasolla. Tarvitaan demokraattisia instituutioita ja hajauttamista. Tämä edellyttää hallinnon uudistamista ja vähemmän keskitystä.

Lisäksi tarvitaan kannustava ympäristö, jossa luodaan innovatiivisia yrityksiä ja tuotteita. Se taas edellyttää vahvaa perustutkimusta ja yliopistoja. Sähköinen terveydenhuolto ja juridiset palvelut ovat alueita, joissa Intialaiset jo tarjoavat palveluja kansainvälisillä markkinoilla. Intian suhteellinen etu on laaja englannin kielen taito.

Toinen Intian etu suhteessa autoritaarisiiin maihin on inklusiivinen liberaali demokratia. Mielipiteen vapaus, itsenäiset instituutiot ja elävä kansalaisyhteiskunta ei ole vain liberaalin eliitin toive, se on myös luovan kasvun edellytys.

Entä onko Intialla menestystarinoita? Yksi sellainen on *the India Stack*. Nandan Nide-

kani, Infosysin perustaja ja toimitusjohtaja pyydettiin johtamaan maan henkilökorttiin perustuvaa projektia. Kun tiedetään, kuinka paljon Suomessa ponnisteltiin yhteisen henkilökortin luomiseksi, on Intian saavutus vaikuttava. Nidekani halusi rakentaa ratkaisun, joka olisi digitaalisen mullistuksen perusta. He kehittivät mallin, joka mahdollistaa kaikkien osallistumisen tietoyhteiskuntaan. Siinä oli kolme pilaria. Ensinnäkin jokaiselle kansalaiselle tulisi digitaalinen identiteetti, joka nojaa biometriseen aineistoon.

Toinen kerros oli maksujärjestelmä, jonka kautta jokaisella on yhtenäinen maksujen käyttöliittymä (*Unified Payment Interface*). Lopulta päätettiin, että korttia ei rajoiteta vain perinteisten pankkien käyttöön, vaan myös muut uudet instituutiot Fintechin piirissä tulevat mukaan. Sen seurauksena myös pankit joutuivat kilpailemaan. Tänäpä 95 % maksuista välitetään pankkien ulkopuolella. Kolmas oli datakerros. Yksilö saattaa jakaa henkilötunnuksen liittyvää datahistoriaa kenen kanssa hän haluaa tai ainakin antaa suostumuksensa tietojensa jakamiseen.

Rajan ja Lamba käsittelevät laajasti suuria yhteiskunnallisia ongelmia kuten aliravitsemusta, koulutusta ja terveydenhuoltoa. Vuonna 2020 WHO julkaisi raportin lasten kasvustandardeista. Intiassa on takanaan kolmen vuosikymmenen voimakas kasvu. Kirjoittajat eivät voi hyväksyä sitä, että silti edelleen 35 %:lla lapsissa on kitukasvuisuutta (stunt), koska odottavilla äideillä ja lapsilla ei ole riittävästi ravintoa.

Miten tartuin tähän kirjaan? Menin kesällä työmatkalle Intiaan. Etsin ajankohtaista, mieluusti myös tutkimukseen perustuvaa kirjaa Intiasta. Löysin Rajanin ja Lamban teoksen, ja se oli koukuttava. Intiaa käydään läpi käytännön esimerkeistä lähtien. Kun ongelmiin esitetään ratkaisuja, viitataan sekä tutkimukseen että Ra-

janin ja Lamban omiin kokemuksiin. Molemmat ovat olleet akateemisen uransa rinnalla asiantuntijatehtävissä Intiassa, Rajan kolme vuotta Intian keskuspankin pääjohtajana, silloisena kolleganani.

Kirjan ydinviesti on, että Intian mahdollisuus on yksilöiden ja yritysten aloitteellisuuteen nojaavat korkean arvonlisän palvelut. Niiden edellytys on inklusiivinen, liberaali demokratia, missä Intialla on etunsa autoritaarisiin maihin verrattuna. Pluralismi, mielipiteen vapaus ja itsenäiset instituutiot ovat oleellisia luovuuteen nojautuvalle kasvulle. Autoritaarisuus tukahduttaa innovatiivisen ajattelun on sitten kyse politiikasta tai tutkimuksesta. Myös yrittäjyys kuokistaa kirjoittajien mukaan parhaiten rauhanomaisessa ja inklusiivisessa ympäristössä.

Rajan ja Lamba kirjoittivat kirjan vuonna 2023 intialaiselle lukijakunnalle. Se ilmestyi tänä vuonna 2024 muualla, kovakantisena toukokuussa.

Kun kysyin kirjasta mielipiteitä Intiassa, ne olivat - yllättävänkin - jakautuneita. Eräät katsoivat, että tekijät kritisoivat Modia ja hänen hallintoaan liiaksi. Näin he tekivät sekä kasvumallin että puolueen yleisen valta-aseman vuoksi. Sisäpoliittiset jännitteet näkyivät voimakkaana. Ehkä ne vähän helpottuivat vaalien jälkeen sillä, vaikka Modin BJP -puolue voitti, se menetti mahdollisuuden hallita yksin.

Globaali kysymys on, kuinka demokraattisesti hallitut maat pärjäävät tänään kilpailussa autoritaaristen maiden kanssa? Maailma uhkaa jakautua Ukrainan sodan jälkeen uudelleen. Sota tuomittiin YK:ssa suurella enemmistöllä äänin 143–5. Hyvä niin. Mutta 35 maata pidättyi ja niiden väestö edustaa maailman enemmistöä. Maiden joukkoon kuului suuri osa globaalin etelän maista. Jotta tämä asetelma ei tule liian yksinkertaiseksi, on muistettava, että siinä joukossa olivat taas sekä Kiina että Intia. □